

Unplugged

“UNPLUGGED”: praktisks rīks atkarību profilaksei skolās

Vineta Vītiņa, SIA “Izglītības pasākumi” projektu koordinatore
Rīga, 2026

Līdzfinansē
Eiropas Savienība

Nacionālais
attīstības plāns

Veselības ministrija

Pozitīvas sociālās ietekmes programma atkarību profilaksei

Mērķis: **novērst vai aizkavēt** atkarību izraisošu vielu lietošanas uzsākšanu

Mērķa grupa: **5. – 7. klašu skolēni** (augsts atkarību izraisošo vielu pamēģināšanas risks)

Universāla atkarību profilakse:

- īstenošanai klātienē skolās
- visiem mērķa grupas skolēniem

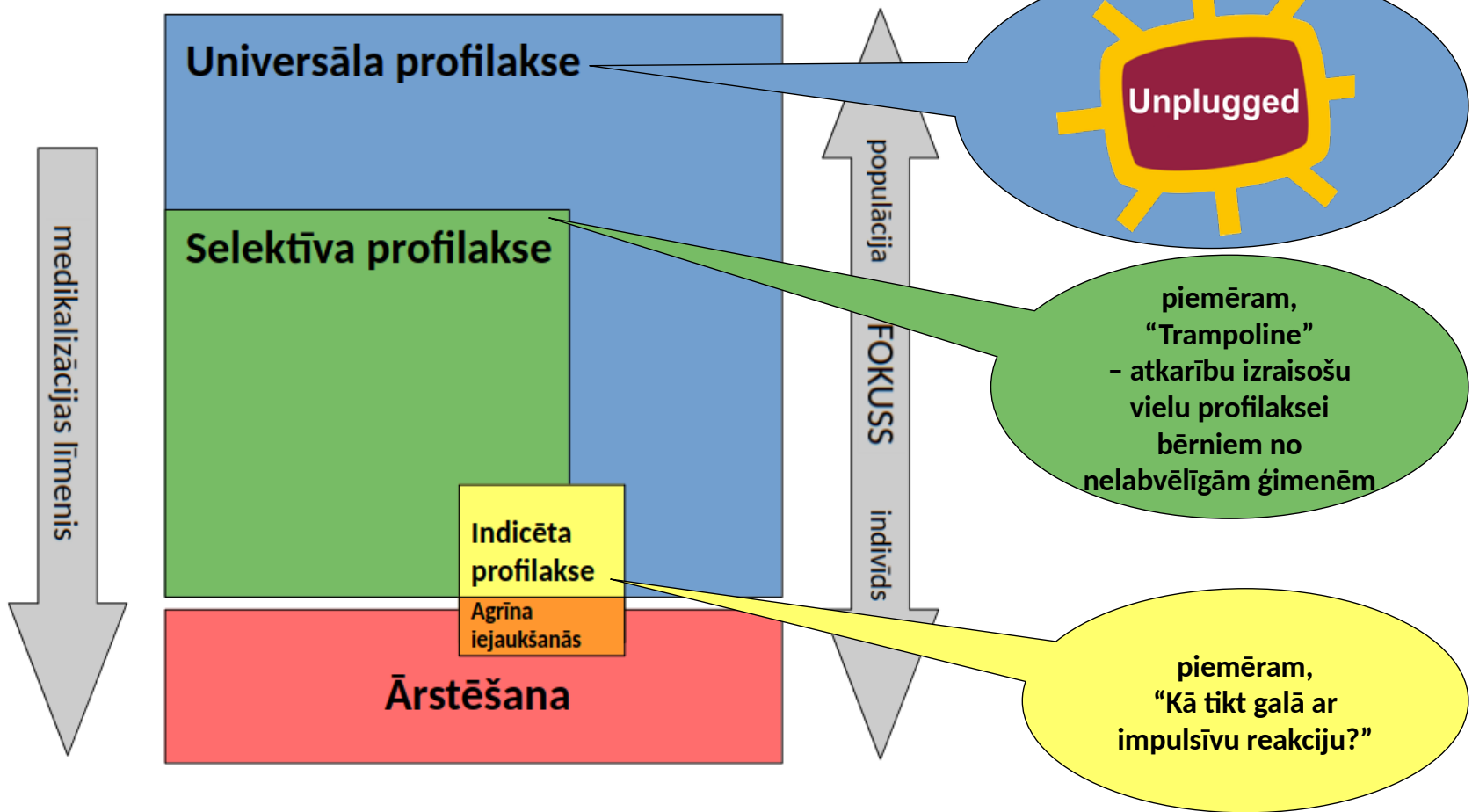
Pierādīta efektivitāte

- izstrādāta Eiropā
- pētīta septiņās Eiropas valstīs
- iesaka Eiropas Savienības Narkotiku aģentūra (EUDA)
- augstākais iespējamais *XChange* vērtējums: **labvēlīga** (*beneficial*)

Adaptēta Latvijā, pielāgojot vietējām vajadzībām

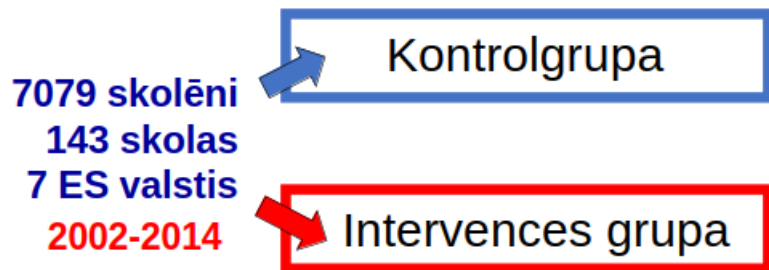
Atkarību profilakse

Programmu izstrādāja EU-DAP grupa 2002. gadā

Efektivitātes pētījums 2002-2014

(aptauja pirms, aptauja pēc 3 un 18 mēnešiem)

Efektivitāte (pēc 3 mēnešiem)

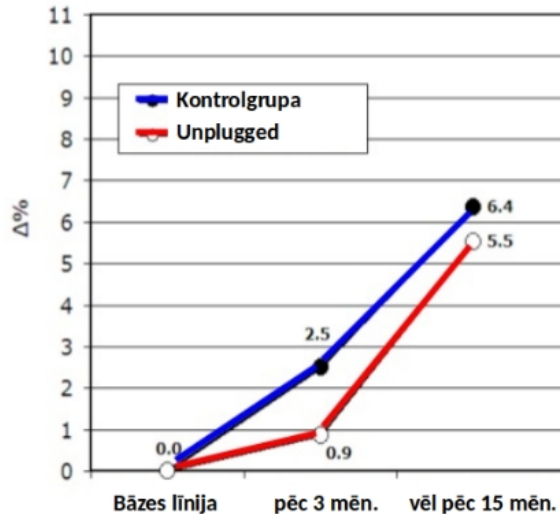
- ✓ Smēķēšana pēdējo 30 dienu laikā -12%
- ✓ Regulāra smēķēšana -14%
- ✓ Smēķēšana ikdienā -30%

- ✓ Piedzeršanās pēdējā mēneša laikā -28%
- ✓ Piedzeršanās dzīves laikā -28%
- ✓ Regulāra piedzeršanās -28%

- ✓ Marihuānas lietošana dzīves laikā -23%
- ✓ Regulāra marihuānas lietošana -24%
- ✓ Citu nelegālo narkotiku lietošana dzīves laikā -11%

- ✓ Skolas vidi novērtē kā pozitīvāku
- ✓ Pozitīvu saikņu veidošanās skolā
- ✓ Labākas skolēnu un skolotāju attiecības

Programmu izstrādāja EU-DAP grupa 2002. gadā Efektivitātes pētījums 2002-2014

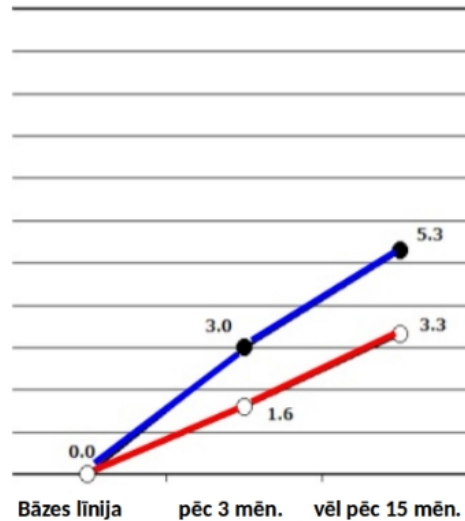
(aptauja pirms, aptauja pēc 3 un 18 mēnešiem)

Pētījums veikts 7 valstīs: Itālijā, Beļģijā, Austrijā, Zviedrijā, Spānijā, Grieķijā, Vācijā

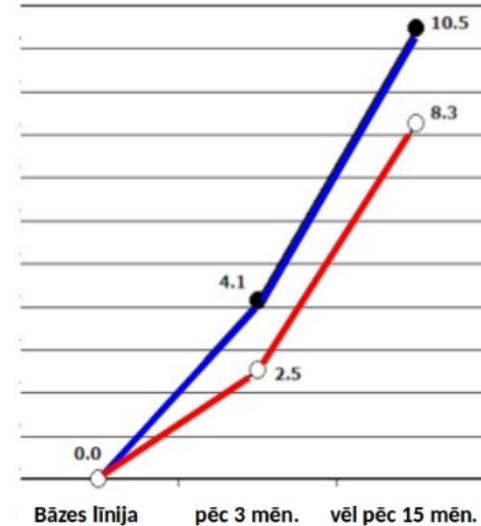
Smēķēšana ikdienā

Marihuānas lietošana

Piedzēršanās

Iesaka ES Narkotiku aģentūra

English

Data ▾ Countries ▾ Topics ▾ Best practice ▾ Activities ▾ Publications ▾ Events ▾ News ▾

Home → Best practice → Xchange → Xchange prevention registry

Search for programmes

Search By age group ▾ By setting ▾ By outcomes targeted ▾ By risk factor ▾ Country ▾ Xchange rating ▾

<u>Programme title</u>	Date added	European countries where evaluated	Xchange rating
Unplugged - a Comprehensive Social Influence programme for schools: life skills training with correction of normative beliefs	12.11.2024	Austria, Belgium, Czechia, Germany, Italy, Spain, Sweden, France	Beneficial

www.euda.europa.eu

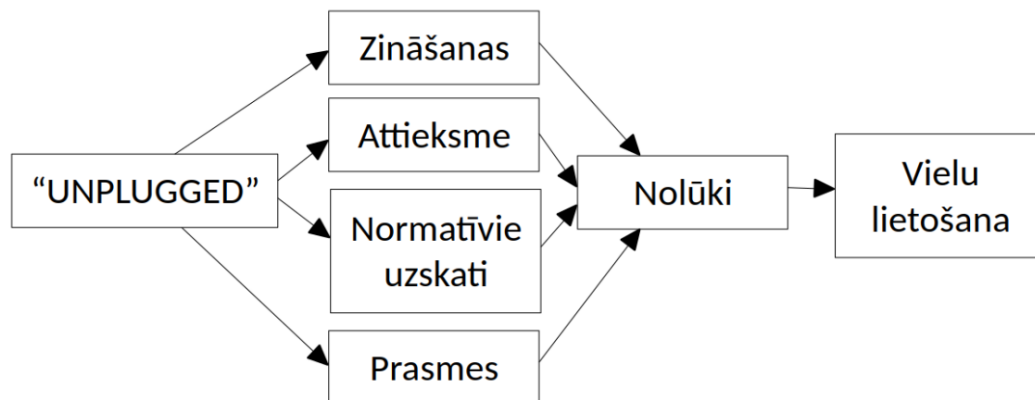
[About Xchange ratings](#)

Sociālās ietekmes programma:

- attīsta kritisko domāšanu, lēmumu pieņemšanu, sadarbības prasmes
- **stiprina skolēnu spēju atteikties no kaitīgiem ieradumiem**

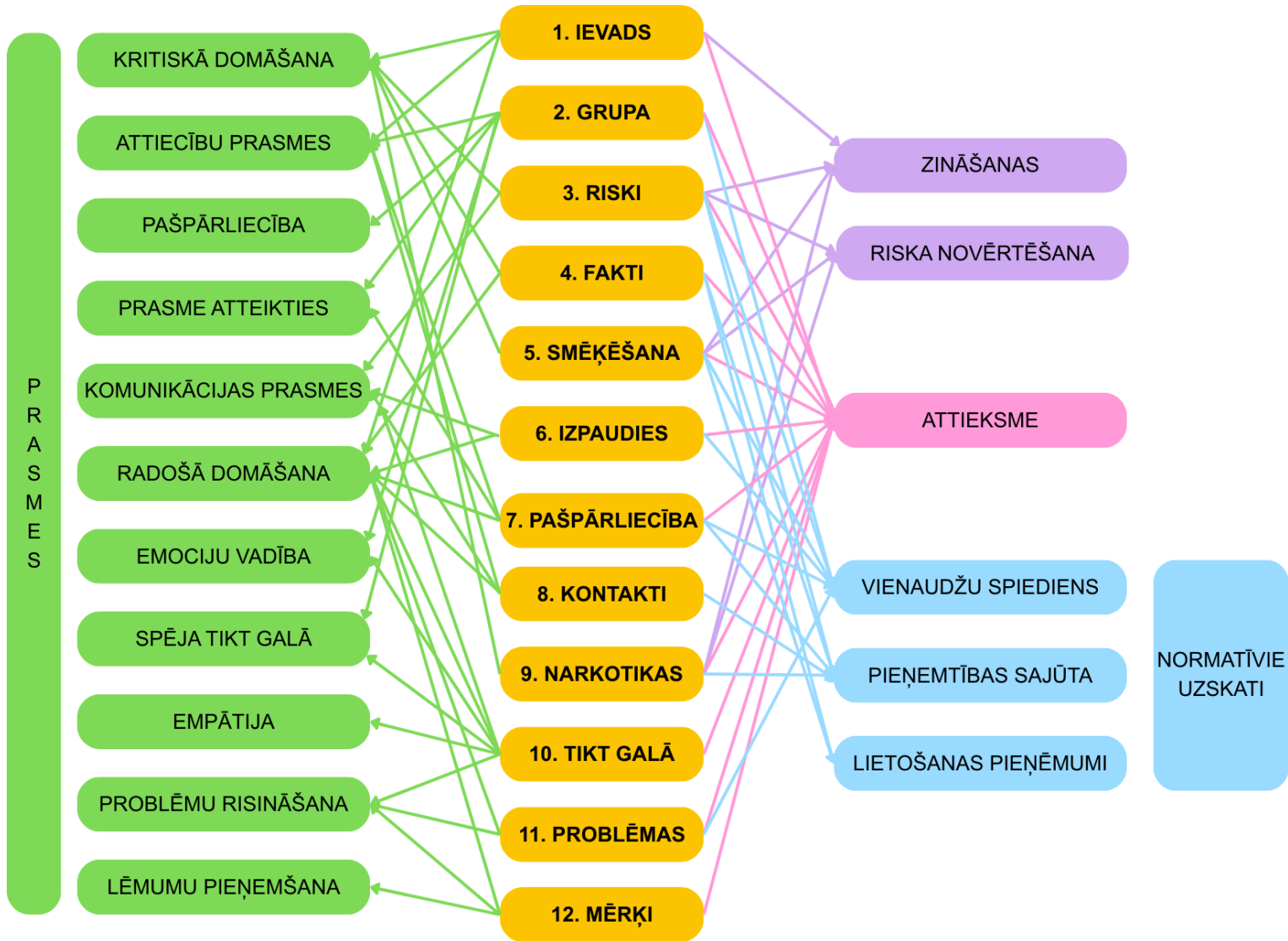
12 interaktīvas nodarbības īstenošanai **klātienē skolās**:

- pa 1 nodarbībai 1x nedēļā viena mācību gada ietvaros
- spēles, diskusijas, grupu darbi
- uzsvars uz dzīves prasmju attīstīšanu
- **piemērotas visiem 12 – 14 gadus veciem skolēniem**

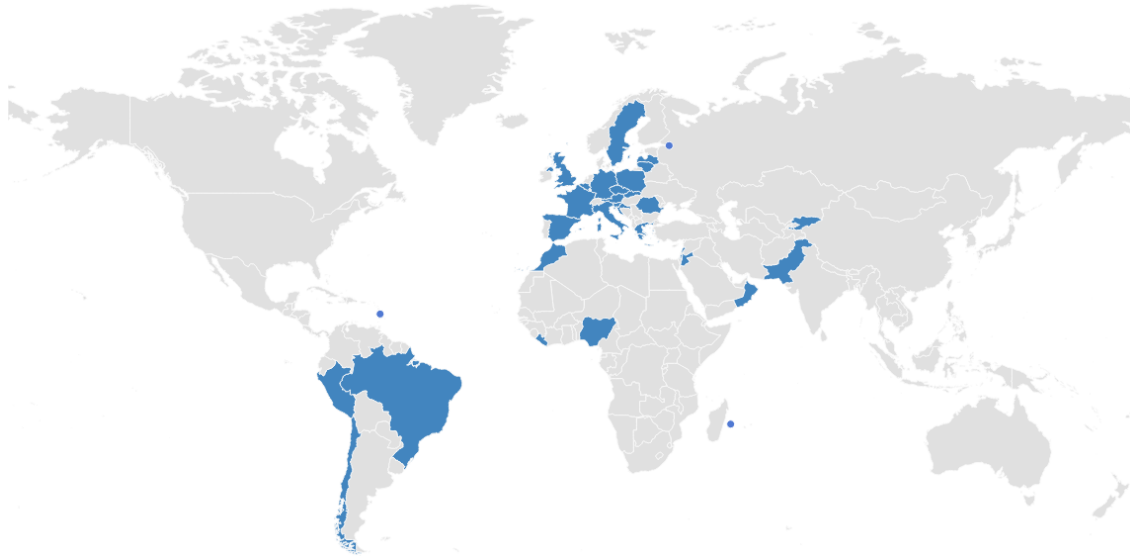
Saturs

1. nodarbība	levads par UNPLUGGED	4
2. nodarbība	Būt vai nebūt grupā?	5
3. nodarbība	Izvēles: alkohols, risks un aizsardzība	7
4. nodarbība	Kam tu tici? Un vai tas pamatojas faktos?	8
5. nodarbība	Smēķēšana: esi informēts(-a)	10
6. nodarbība	Izpaudies!	14
7. nodarbība	Uzdrikties, iestājies!	16
8. nodarbība	Ballīšu karalis vai karaliene	18
9. nodarbība	Narkotikas: esi informēts(-a)	19
10. nodarbība	Paņēmiens, kā tikt galā	20
11. nodarbība	Problēmu risināšana un lēmumu pieņemšana	22
12. nodarbība	Mērķu noteikšana	24

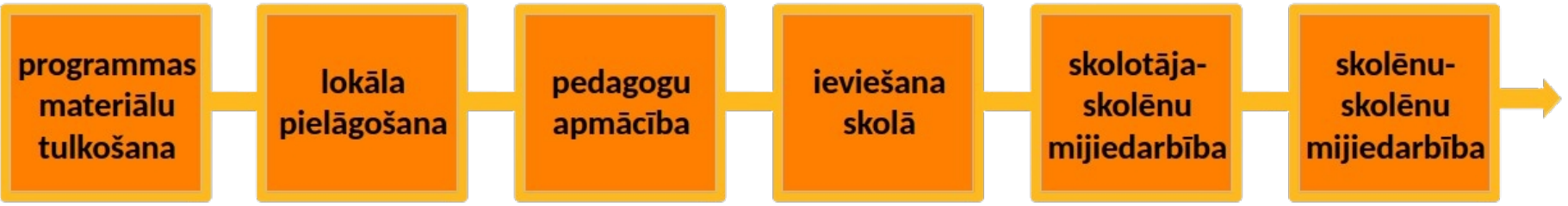

“UNPLUGGED” programma pasaulē:

Eiropas valstīs, Brazīlijā, Peru, Čīlē, Pakistānā, Kirgizstānā, Omānā, Nigērijā, Jordānijā u.c.

SITUACIJAS SKOLĀ
Loma Nr. 1
Skolā esi saticis(-kusi) zēnu vai meiteņu, ar kuru ļoti vēlies iepazīties. Vēlies viņu uzaicināt uz kino.
Ko vari darīt, lai tas labā?
Par ko vēli tev runāt?
Kontakti, runā pietiekami skaļi, bet ne pārāk skaļi utt.).
Loma Nr. 2
Tavā skolā ir meitene vai zēns, kurš tev patīk. Starpbrīdī kā reaģēsi?
Kā tev viņš(-a) liek justies?
Kādā aspektā tev patīk pieņemt lēmumu, vai doties kopā ar viņu uz pilsētu?

Programmas “UNPLUGGED” metodiskie materiāli

Materiāli pieejami BEZMAKSAS lejupielādei esparveselibu.lv:

- skolotāja rokasgrāmata,
- rekomendācijas skolotājiem programmas īstenošanā,
- skolēnu darba burtnīca,
- kartīšu komplekts,
- puzzle.

Programmas “UNPLUGGED” ieviešanas veicināšana Latvijā: BEZMAKSAS pedagogu profesionālās kompetences pilnveides kursi

2025. gada novembris

- ✓ **3 dienu kursi starptautiska trenera vadībā Rīgā**
- ✓ pirmā pedagogu grupa + **speciālista apmācības**
- ✓ apmācību programmas pielāgošana 2 dienām

2026. gada janvāris, februāris

- ✓ **pieci 2 dienu kursi** apmācītā speciālista vadībā:
Jelgavā, Rēzeknē, Liepājā, Valmierā un Rīgā

Pasākums īstenots Veselības ministrijas ESF Plus līdzfinansētā projektā
"Nacionāla mēroga veselības veicināšanas un slimību profilakses pasākumi"
(identifikācijas Nr. 4.1.2.1/1/24/I/001).

Programmas “UNPLUGGED” ieviešanas veicināšana Latvijā: BEZMAKSAS pedagogu profesionālās kompetences pilnveides kursi

Kursos kopā jau ir apmācīti:

✓ **153 pedagogi**

no 138 Latvijas izglītības iestādēm,
tostarp:

- 35 no Kurzemes,
- 34 no Rīgas,
- 30 no Vidzemes,
- 27 no Zemgales,
- 27 no Latgales statistiskā reģiona

Šajā mācību gadā “UNPLUGGED” programmas īstenošanu uzsākuši:

✓ **112 pedagogi (73%)**

Atbalsts programmas ieviešanā:

- ✓ metodiskais atbalsts tiešsaistē
- ✓ “Whatsapp” grupa

Programmas “UNPLUGGED” ieviešanas veicināšana Latvijā: BEZMAKSAS pedagogu profesionālās kompetences pilnveides kursi

Aicinām izvērtēt programmas ieviešanas iespējas arī Jūsu izglītības iestādē, lai 5. – 7. klašu vecuma grupā nodrošinātu universālu atkarību profilaksi

Kursi paredzēti:

pedagogiem, kuri **faktiski izglītības iestādē vadīs 12 nodarbību ciklu skolēniem**, piemēram, **sociālie pedagogi, 5. – 7. klašu audzinātāji** vai citi pedagogi, kuriem iestādes vadība uztic apgūt šīs prasmes un vadīt šo nodarbību ciklu

Informējam, ka tiks veikta **kursu dalībnieku atlase**,
vērtējot atbilstību atlases kritērijiem:

Pedagogs:

1. strādā izglītības iestādē, kurā tiek īstenots **vispārējās izglītības saturs** (tostarp arī speciālās izglītības iestādes),
2. strādā izglītības iestādē, kurā mācības īsteno **klātienē**,
3. strādā izglītības iestādē, kurā **NETIEK ĪSTENOTA programma "MOT"** (izglītības iestāžu saraksts pieejams: <https://mot.lv/mot-lokali/>),
4. **NAV PIEDALĪJIES** programmas **"UNPLUGGED" pilotēšanā** (2021./2022. m. g.),
5. strādā ar 12 – 14 gadus veciem skolēniem (**5. – 7. klase**).
6. **izglīto** 12 – 14 gadus vecus skolēnus **atkarību profilakses jautājumos**,
7. **ir motivēts ieviest "UNPLUGGED"** programmu izglītības iestādē.

Izglītības iestādes vadība atbalsta programmas "UNPLUGGED" ieviešanu,
kā arī pedagoga dalībuursos.

Unplugged

Kontaktinformācija:

Vineta Vītiņa

SIA "Izglītības pasākumi"

Projektu koordinatore

vineta@izglitibaspasakumi.lv

mob. tālr. 2832 6505

Līdzfinansē
Eiropas Savienība

Nacionālais
attīstības plāns

Veselības ministrija